CYTUNDEB FFRAMWAITH RHWNG LLYWODRAETH CYMRU A CHOMISIYNYDD Y GYMRAEG

CEFNDIR

1. Crëwyd Comisiynydd y Gymraeg gan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Daeth y rôl i fodolaeth ar y 1af o Ebrill, 2012.

2. Pwrpas y Cytundeb Fframwaith yw amlinellu'r berthynas waith rhwng swyddogion Comisiynydd y Gymraeg a Llywodraeth Cymru, tra'n parchu annibyniaeth y Comisiynydd. Mae hefyd yn amlinellu meysydd ble bydd cyd-weithio.

3. Mae natur y berthynas rhwng y Comisiynydd a Llywodraeth Cymru o ran rhai elfennau o waith y Comisiynydd, gan gynnwys, ond ddim yn gyfyngedig i gyllid blynyddol a'r adroddiad blynyddol, wedi'u amlinellu yn Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Nid yw'r cytundeb hwn yn disodli na chymryd blaenoriaeth dros yr hyn sydd wedi'i amlinellu yn y Mesur. Mae gwaith rheoleiddio'r Comisiynydd yn digwydd yn annibynnol oddi wrth Lywodraeth Cymru.

4. Bydd Llywodraeth Cymru yn sicrhau na fydd gwrthdaro'n codi mewn cysylltiad â'r dyletswydd a roddir ar Weinidogion Cymru, maes o law, i weithredu Safonau'r Gymraeg. Yn y cyswllt hwn bydd y Comisiynydd yn trin Llywodraeth Cymru fel unrhyw sefydliad arall sydd o dan ddyletswydd i weithredu Safonau'r Gymraeg.

CYFARFODYDD

5. Bydd y Comisiynydd, yn arferol, yn cyfarfod gyda Gweinidog Cymru sydd â chyfrifoldeb am y Gymraeg ddwywaith y flwyddyn, neu'n amlach pe byddai angen. Bydd y cyfarfodydd hyn yn gyfle i drafod, ymysg materion eraill, materion yn ymwneud â pholisi'r Gymraeg, adnabod cyfleoedd i gydweithio a rhoi cyfle i'r Comisiynydd roi cyngor i'r Gweinidog. Bydd cofnod yn cael ei baratoi o bob cyfarfod.

6. Bydd swyddogion y Comisiynydd yn cyfarfod, yn arferol, yn chwarterol gydag Uwch-swyddogion Llywodraeth Cymru sydd â chyfrifoldeb am y Gymraeg.

Ymysg materion eraill, bydd modd trafod unrhyw gais am newid gwaelodlin cyllideb y Comisiynydd ar gyfer y flwyddyn ganlynol, materion polisi a gweithredol ac adnabod cyfleoedd i gydweithio. Bydd cofnod yn cael ei baratoi o bob cyfarfod.

7. Bydd swyddogion y Comisiynydd yn cyfarfod gyda swyddogion Llywodraeth Cymru fel bo angen i drafod y gyllideb, safonau, ac i gyd-weithio ar y meysydd a amlinellir yn yr atodiad. Bydd cofnod yn cael ei baratoi fel bo'n briodol.

RHANNU GWYBODAETH

8. Mewn cysylltiad â gweithredu Safonau'r Gymraeg bydd Comisiynydd y Gymraeg ac Uned Iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru yn rhannu gwybodaeth ffeithiol gyda'i gilydd yn brydlon ac yn rhagweithiol i'r graddau y bydd yn briodol i ryddhau'r wybodaeth honno.

9. Bydd y Comisiynydd yn rhoi gwybod i Lywodraeth Cymru o leiaf dau ddiwrnod gwaith ymlaen llaw, gan rannu darnau dethol neu grynodeb, os yw yn bwriadu cyhoeddi unrhyw ddogfennaeth neu wneud cyhoeddiadau sydd yn debygol o arwain at sylw cyhoeddus. Bydd hyn yn galluogi Llywodraeth Cymru i baratoi ei hymateb. Ni fydd Llywodraeth Cymru yn datgelu gwybodaeth o'r fath cyn i'r Comisiynydd wneud ei chyhoeddiad.

10. Pan fydd y Comisiynydd yn cyhoeddi adroddiad ynglŷn â Llywodraeth Cymru, neu sy'n ymwneud â'i meysydd polisi, bydd yn rhannu gwybodaeth o flaen llaw ac yn ystyried sylwadau Llywodraeth Cymru cyn cwblhau'r gwaith. Bydd copi o'r adroddiad terfynol yn cael ei rannu gyda Llywodraeth Cymru o leiaf pum diwrnod gwaith llawn cyn cyhoeddi'r adroddiad.

11. Bydd Llywodraeth Cymru yn rhoi gwybod i'r Comisiynydd o leiaf dau ddiwrnod gwaith o flaen llaw, gan rannu darnau dethol neu grynodeb, os yw yn bwriadu cyhoeddi unrhyw adroddiad neu wneud cyhoeddiad sydd yn debygol o arwain at sylw cyhoeddus. Bydd hyn yn galluogi'r Comisiynydd i baratoi ei hymateb. Ni

fydd y Comisiynydd yn datgelu gwybodaeth o'r fath cyn i Lywodraeth Cymru wneud ei chyhoeddiad.

12. Pan fydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi adroddiad ynglŷn â'r Comisiynydd, neu sy'n ymwneud â'i meysydd polisi, bydd yn rhannu gwybodaeth o flaen llaw ac yn ystyried sylwadau'r Comisiynydd cyn cwblhau'r gwaith. Bydd copi o'r adroddiad terfynol yn cael ei rannu gyda'r Comisiynydd o leiaf pump ddiwrnod gwaith llawn cyn cyhoeddi'r adroddiad.

13. Bydd Llywodraeth Cymru yn gadael i'r Comisiynydd a'i Phwyllgor Archwilio a Risg wybod cyn gynted â phosib am unrhyw archwilio mewnol neu adolygiad ariannol all gael effaith ar y Comisiynydd. Bydd Llywodraeth Cymru yn sicrhau fod y Comisiynydd yn derbyn copi o Gylch Gorchwyl archwiliad neu adolygiad o'r fath, ynghyd â chopi o'r adroddiad terfynol. Bydd y Comisiynydd yn paratoi unrhyw wybodaeth fydd ei hangen ar gyfer paratoi, neu yn ystod, unrhyw archwiliad neu adolygiad.

ARIANNU'R COMISIYNYDD

14. Bydd swyddogion Llywodraeth Cymru yn ystyried ceisiadau'r Comisiynydd am gyllid mewn modd teg. Wrth arfer swyddogaethau mewn perthynas â'r Comisiynydd, rhaid i Weinidogion Cymru roi ystyriaeth i'r ffaith ei bod yn ddymunol sicrhau bod y Comisiynydd o dan cyn lleied o gyfyngiadau ag y bo'n rhesymol bosibl wrth iddo benderfynu; ar ei weithgareddau, ar ei amserlenni ac ar ei flaenoriaethau. Bydd cyfle i'r Comisiynydd ymateb i unrhyw newid arfaethedig i waelodlin y gyllideb i egluro goblygiadau'r newidiadau hyn ar ei gwaith ac i ddarparu gwybodaeth ychwanegol. Ar gais y Comisiynydd, os bydd angen, trefnir cyfarfod arbennig rhwng swyddogion Llywodraeth Cymru a swyddogion y Comisiynydd i drafod y gyllideb.

15. Prosesau ac amserlen

Proses	**Amserlen**
Comisiynydd y Gymraeg i gyflwyno drafft o'i Hamcangyfrif Incwm a Gwariant i swyddogion Llywodraeth Cymru a fydd yn sail i drafodaeth lefel	Comisiynydd i gyflwyno y ddogfen ddrafft ddiwedd mis Awst neu ddechrau

y cyllid y bwriedir ei roi i'r Comisiynydd ar gyfer y flwyddyn ariannol ganlynol er mwyn rhoi amser ar gyfer cynllunio a pharatoi Amcangyfrif o Incwm a Gwariant.	mis Medi. I'w thrafod yn nghyfarfod chwarterol yn ystod mis Medi/mis Hydref.
Swyddogion Llywodraeth Cymru yn hysbysu'r Comisiynydd o'i chyllideb ddrafft ar gyfer y flwyddyn ariannol ganlynol yn dilyn cyhoeddi Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru.	Ar ddechrau mis Hydref yn dilyn cyhoeddi'r Gyllideb Ddrafft
Swyddogion Llywodraeth Cymru a swyddogion y Comisiynydd yn trefnu cyfarfod arbennig i drafod y gyllideb ddrafft arfaethedig fel bo'r angen	I'w drefnu os oes angen.
Y Comisiynydd i gyflwyno Amcangyfrif o Incwm a Gwariant i Lywodraeth Cymru.	Yn unol â Mesur y Gymraeg o leiaf pum mis cyn dechrau'r flwyddyn ariannol ym mae'n ymwneud â hi.
Llywodraeth Cymru i osod yr Amcangyfrif o Incwm a Gwariant gerbron y Cynulliad Cenedlaethol Cymru gyda'r addasiadau (os oes rhai)sy'n briodol yn eu tyb hwy.	Yn unol â Mesur y Gymraeg. Caiff hyn ei wneud yn fuan ar ôl i Gyllideb Derfynol Llywodraeth Cymru gael ei chyhoeddi ac wedi i'r Comisiynydd gael ei hysbysu o'r gyllideb.
Swyddogion Llywodraeth Cymru i gadarnhau cyllid y Comisiynydd ar gyfer y flwyddyn ariannol ganlynol yn dilyn cyhoeddiad Cyllideb Derfynol Llywodraeth.	Ar ddechrau mis Rhagfyr yn dilyn cyhoeddi'r Gyllideb Derfynol.
Y Comisiynydd i Gyflwyno ei Chyfrifon ar gyfer y flwyddyn ariannol flaenorol.	Yn unol â Mesur y Gymraeg rhaid i'r Comisiynydd gyflwyno'r cyfrifon ar gyfer y flwyddyn ariannol i Archwilydd Cyffredinol Cymru erbyn 31 Awst yn y flwyddyn ariannol ganlynol.

16. Mae modd i'r Comisiynydd ddwyn swm rhesymol o arian ymlaen o'r naill flwyddyn ariannol i'r llall i greu cronfa arian wrth gefn. Bydd rhaid defnyddio'r arian yma yn unol â'r telerau sydd wedi eu hamlinellu ym Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

CYD-WEITHIO

17. Mae modd i swyddogion Llywodraeth Cymru a swyddogion y Comisiynydd i gyd-weithio mewn nifer o feysydd, a gall y rhain amrywio o dro i dro. Bydd hyn yn sicrhau fod y defnydd gorau'n cael ei wneud o adnoddau. Amlinellir y meysydd hyn yn yr Atodiadau, a gellir ychwanegu a'u diweddaru drwy gytundeb pan fo'n briodol.

ADOLYGU

18. Mae Llywodraeth Cymru a'r Comisiynydd yn cytuno i adolygu'r Fframwaith hwn erbyn 30 Medi 2015 a'i ddiweddaru drwy gytundeb.

....	....
Owen Evans Cyfarwyddwr Cyffredinol dros Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru ar ran y Gweinidog â chyfrifoldeb am yr iaith Gymraeg.	Meri Huws Comisiynydd y Gymraeg
Dyddiad..15 - 07..........................2014	Dyddiad ....15 - 07............................2014